VJEROJATNOSTI U KOMUNIKACIJSKOM SUSTAVU

$$\sum_{i=1}^{n} p(x_i) = \sum_{j=1}^{m} p(y_j) = 1$$

$$p(x_i) = \sum_{j=1}^m p(x_i, y_j)$$

$$p(y_j) = \sum_{i=1}^n p(x_i, y_j)$$

$$p(x_i, y_i) = p(x_i)p(y_i|x_i) = p(y_i)p(x_i|y_i)$$

$$p(x_i|y_j) = \frac{p(x_i,y_j)}{p(y_j)} = \frac{p(x_i,y_j)}{\sum_{i=1}^n p(x_i,y_j)} = \frac{p(x_i)p(y_j|x_i)}{\sum_{i=1}^n p(x_i)(y_j|x_i)}$$

$$[p(x_i, y_i)] = \begin{bmatrix} p(x_1, y_1) & p(x_1, y_2) & \dots & p(x_1, y_m) \\ p(x_2, y_1) & p(x_2, y_2) & \dots & p(x_2, y_m) \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ p(x_n, y_1) & p(x_n, y_2) & \dots & p(x_n, y_m) \end{bmatrix} \} \sum = p(x_1)$$

$$\sum = p(y_1) \sum = p(y_2) \qquad \sum = p(y_m)$$

KOLIČINA INFORMACIJE $I = -\log_2(p_i)$

ENTROPIJA

$$X = \{x_1, x_2, \dots x_i, \dots, x_n\}$$

$$Y = \{y_1, y_2, \dots y_i, \dots, y_m\}$$

Svojstva entropije:

1.
$$H(X) \ge 0$$

2.
$$H(X) = 0 \Leftrightarrow \exists i \mid p(x_i) = 1$$

3.
$$H(X)_{max} = \log n, p(x_i) = \frac{1}{n}$$

4.
$$H(XY) = H(X) + H(Y)$$

Entropija na ulazu sustava:

$$H(X) = -\sum_{i=1}^{n} p(x_i) \log_2 p(x_i) \quad [bit/simbol]$$

Entropija na izlazu sustava:

$$H(Y) = -\sum_{j=1}^{m} p(y_j) \log_2 p(y_j) [bit/simbol]$$

Združena entropija ili entropija para slučajnih varijabli:

$$H(X,Y) = -\sum_{i=1}^{n} \sum_{j=1}^{m} p(x_i, y_j) \log_2 p(x_i, y_j)$$

Entropija šuma, irelevantnost:

$$H(Y|X) = -\sum_{i=1}^{n} \sum_{j=1}^{m} p(x_i, y_j) \log_2 p(y_j|x_i)$$

Ekvivokacija, mnogoznačnost:

$$H(X|Y) = -\sum_{i=1}^{n} \sum_{j=1}^{m} p(x_i, y_j) \log_2 p(x_i|y_j)$$

$$H(X,Y) = H(X) + H(Y|X)$$

TRANSINFORMACIJA

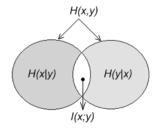
Srednji uzajamni sadržaj informacije, transinformacija:

$$I(X;Y) = \sum_{i=1}^{n} \sum_{j=1}^{m} p(x_i, y_j) \log_2 \frac{p(x_i, y_j)}{p(x_i)p(y_j)}$$

$$I(X;Y) = H(X) - H(X|Y)$$

$$I(X;Y) = H(X) + H(Y) - H(X,Y)$$

$$I(X;Y) = I(Y;X)$$

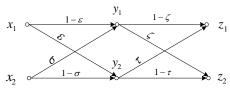
KAPACITET DISKRETNOG KOMUNIKACIJSKOG KANALA $C = \max_{\{p(x_i)\}} I(X;Y) \quad [bit/simbol]$

RELATIVNA ENTROPIJA

$$D(p||q) = \sum_{i=1}^{n} p(x_i) \log_2 \frac{p(x_i)}{q(x_i)}$$

$$D(p||q) \neq D(q||p)$$

KASKADIRANJE KANALA

$$[p(z)] = [p(y)] * [p(z|y)] = [p(x)] * [p(z|x)]$$

PROSJEČNA DULJINA KODNE RIJEČI

$$L = \sum_{i=1}^{n} p(x_i) l(x_i) \quad [bit/simbol]$$

$$L \ge H(X)$$

efikasnost koda:
$$\varepsilon = \frac{H(X)}{L(X)}$$

KRAFTOVA NEJEDNAKOST

$$\sum_{i=1}^{n} d^{-l_i} \le 1$$
, $d = 2,3,...$

HUFFMANOVO KODIRANJE

B = baza, N = br.simbola

 $B \neq 2$

$$k = \left[\frac{N-1}{B-1}\right]$$

$$N' = (B-1) \cdot k + 1$$

ako $N \neq N'$ dodajemo (N' - N) simbola

ARITMETIČKO KODIRANJE

$$D' = D + (G - D) \cdot D_{S}$$

$$G' = D + (G - D) \cdot G_S$$

TUTORIAL BRŽEG ARITMETIČKOG DEKODIRANJA

$$A' = \frac{A - X}{Y - X}$$
 za interval $S[X,Y]$

TRAJANJE I BRZINA GENERIRANJA SIMBOLA

$$T_{S} = \sum_{i=1}^{n} t_{i} + t_{S} [s/simbol]$$

$$R = \frac{H(X)}{T_{S}}$$

LINEARNO BINARNI BLOK KODOVI

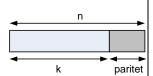
$$(n,M,d) \leftrightarrow [n,k,d] \leftrightarrow [n,k]$$

$$M=2^k$$

$$R(K) = \frac{k}{n} \le 1$$

$$d(K) = \min_{\mathbf{x}, \mathbf{y} \in K} (d(\mathbf{x}, \mathbf{y}) | \mathbf{x} \neq \mathbf{y})$$

$$d(x,y) = w(x-y)$$

k – broj informacijskih bitova u kodnoj riječi

n - duljina kodne riječi

M - broj kodnih riječi u kodu

d – distanca (udaljenost) koda

R – kodna brzina

w - težina kodne riječi

Uvjeti lineranosti binarnog blok koda

1)
$$x + y \in , x, y \in$$

2)
$$a \cdot x \in , a \in \{0,1\}$$

3) 000 ... 0 ∈

HAMMINGOVA MEĐA

$$M \le \frac{2^n}{\binom{n}{0} + \binom{n}{1} + \binom{n}{2} + \dots + \binom{n}{t}}$$

PERFEKTAN KÔD

$$M = \frac{2^n}{\binom{n}{0} + \binom{n}{1} + \binom{n}{2} + \dots + \binom{n}{t}}$$

VJEROJATNOST ISPRAVNOG DEKODIRANJA

$$p(K) = \sum_{i=0}^{t} {n \choose i} p_g^i (1 - p_g)^{n-i}$$

DEKODIRANJE LINEARNOG BINARNOG KODA:

1) Metoda najbližeg susjeda

$$d(K) \ge s + 1$$

$$s = d(K) - 1$$

$$t = \left\lfloor \frac{d(K) - 1}{2} \right\rfloor$$
$$d(K) \ge 2t + 1$$

$$2^{n-k} \ge \sum_{i=0}^t \binom{n}{i}$$

s - najveći broj pogrešaka koje kôd može otkriti

t - najveći broj pogrešaka koje kôd K može ispraviti

2) Sindromsko dekodiranje

$$e = y - x$$

 $oldsymbol{e}$ - vektor pogreške

x - poslana kodna riječ

y - primljena kodna riječ

$$G = [I_k \mid A]$$

$$\boldsymbol{H} = [\boldsymbol{A}^T \mid \boldsymbol{I}_{n-k}]$$

$$S(y) = y \cdot H^T$$

 ${\it G}$ – generirajuća matrica koda dimenzija $k \times n$

 $\emph{\textbf{\textit{H}}}$ - matrica provjere pariteta

S - sindrom

MINIMALNI r ZA ZADANU KODNU BRZINU

$$\frac{2^r - 1 - r}{2^r - 1} > R_b$$

HAMMINGOV KÔD

H - matrica provjere pariteta dimenzija $r \times (2^r - 1)$

$$r = n - k$$

Generirajuću matricu G je iz matrice H moguće dobiti sljedećim postupkom:

- 1. U matrici H izbrisati sve stupce koji se nalaze na pozicijama s indeksom jednakim potenciji broja 2 (pozicije 1,2,4, 8, 16, itd).
  - 2. Dobivenu matricu transponirati.
- 3. Stupce dobivene matrice smjestiti na pozicije generirajuće matrice G čiji indeksi odgovaraju potencijama broja 2.
  - 4. Ostale stupce popuniti redom stupcima jedinične matrice.

HAM [7,4]

$$\mathbf{G} = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & 0 & 1 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 1 & 0 & 1 & 0 \\ 1 & 1 & 0 & 1 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{H} = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 1 & 0 & 1 & 0 & 1 \\ 0 & 1 & 1 & 0 & 0 & 1 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 1 & 1 & 1 \end{bmatrix}$$

CIKLIČKI KÔD

Uvjeti:

- 1. $a(x), b(x) \in K$, vrijedi $a(x) + b(x) \in K$
- 2. $a(x) \in K i \forall r(x) \in Rn$, vrijedi

$$r(x) \cdot a(x) mod(xn-1) \in K$$
.

$$x^n - 1 = g(x) \cdot h(x)$$

r - stupanj generirajućeg polinoma

h(x) - polinom za provjeru pariteta cikličnog koda K.

$$d(x) \cdot x^r = g(x)q(x) + r(x) = c(x)$$

$$r(x) = d(x) \cdot x^r \bmod [g(x)]$$

$$S(c'(x)) = \frac{x^{n-k}c'(x)}{g(x)}$$

$$\mathbf{c} = \lfloor d \vert r \rfloor$$

g(x) - generirajući polinom

q(x) - kvocijent

d(x) – polinom kodirane poruke

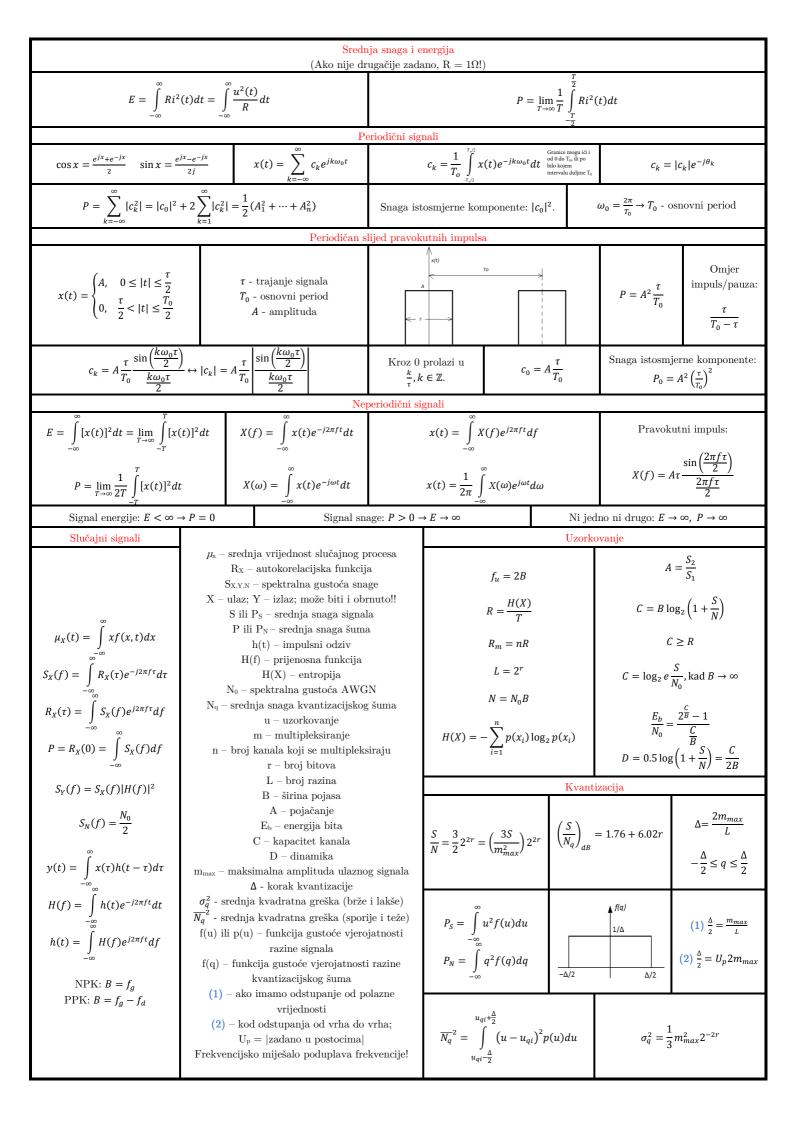
r(x) – ostatak nakon dijeljenja s g(x)

c(x) – kodna riječ

S(c'(x)) - sindrom primljene kodne riječi

FAKTORIZACIJE NEKIH POLINOMA OBLIKA x^n-1

n	aritmetika	Faktorizacija u aritmetici modulo 2
1	x-1	x + 1
2	$x^2 - 1$	$(x+1)^2$
3	$x^3 - 1$	$(x+1)(x^2+x+1)$
5	$x^5 - 1$	$(x+1)(x^4+x^3+x^2+x+1)$
7	7 – 1	$(x+1)(x^3+x+1)(x^3+x^2+1)$
9	$x^9 - 1$	$(x+1)(x^2+x+1)(x^6+x^3+1)$
11	$x^{11} - 1$	$(x+1)(x^{10}+x^9+\cdots+x+1)$
13	$x^{13} - 1$	$(x+1)(x^{12}+x^{11}+\cdots+x+1)$
15	$x^{15}-1$	$(x+1)(x^2+x+1)(x^4+x+1)(x^4+x+1)$
		$(x^3 + 1)(x^4 + x^3 + x^2 + 1)$
17	$x^{17} - 1$	$(x+1)(x^8+x^5+x^4+x^3+1)(x^8+$
		$x^7 + x^6 + x^4 + x^2 + x + 1$
19	$x^{19} - 1$	$(x+1)(x^{18}+x^{17}+\cdots+x+1)$

Strujni krugovi: Energija i snaga

$$\begin{aligned} &\mathsf{E} = \int_{-\infty}^{\infty} \mathrm{Ri}^2(t) dt = \int_{-\infty}^{\infty} \mathrm{Ri}^2(t) dt \\ &\mathsf{P} = \lim_{T \to \infty} \int_{-T/2}^{T/2} \mathrm{Ri}^2(t) dt [W] \end{aligned}$$

$$\cos x = \frac{e^{jx} + e^{-jx}}{2}$$
, $\sin x = \frac{e^{jx} - e^{-jx}}{2j}$, $\cos(2x) = \cos^2 x - \sin^2 x$

Periodični signali

$$\begin{aligned} & \mathbf{x}(t) = \sum_{k=-\infty}^{\infty} c_k \mathbf{e}^{\mathbf{j} \mathbf{k} \mathbf{w}_0 t} \\ & c_k = \frac{1}{T_0} \int_{-\infty}^{\infty} \mathbf{x}(t) \mathbf{e}^{-\mathbf{j} \mathbf{k} \mathbf{w}_0 t} dt \\ & \mathbf{P} = \sum_{k=-\infty}^{\infty} |c_k|^2 = \frac{1}{2} (A_1^2 + \dots + A_n^2) \end{aligned}$$

Energija je beskonačna

Periodičan slijed pravokutnih impulsa

$$x(t)$$
 = A <- 0 $\leq$ $|t| \leq \frac{\tau}{2}$, 0 <- $\frac{\tau}{2} \leq$ $|t| \leq \frac{T_0}{2}$

τ – trajanje signala

T₀ – osnovni period

A – amplituda

$$P = A^2 \frac{\tau}{T_0}$$

Omjer impuls/pauza: $\frac{\tau}{T_0 - \tau}$

$$c_{k} = A \frac{\tau}{T_{0}} \frac{\sin(\frac{kw_{0}\tau}{2})}{\frac{kw_{0}\tau}{2}}$$

$$c_0 = A \frac{\tau}{T_0}$$

Kroz 0 prolazi u $\frac{k}{\tau}$, $k \in Z$

Snaga istosmjerne komponente:

$$P = A^2 \frac{\tau^2}{{T_0}^2}$$

Neperiodični signali

$$E = \int_{-\infty}^{\infty} |x(t)|^2 dt = \lim_{T \to \infty} \int_{-T}^{T} |x(t)|^2 dt = \int_{-\infty}^{\infty} |X(f)|^2 df$$

$$P = \lim_{T \to \infty} \frac{1}{2T} \int_{-T}^{T} |x(t)|^2 dt$$

$$X(f) = \int_{-\infty}^{\infty} x(t)e^{-j2\pi ft}dt$$

$$X(w) = \int_{-\infty}^{\infty} x(t)e^{-jwt}dt$$
$$x(t) = \int_{-\infty}^{\infty} X(f)e^{j2\pi ft}df$$

$$x(t) = \int_{-\infty}^{\infty} X(f)e^{j2\pi ft}df$$

$$x(t) = \frac{1}{2\pi} \int_{-\infty}^{\infty} X(f) e^{-jwt} dw$$

Pravokutni impuls

$$X(f) = A\tau \frac{\sin(\frac{2\pi ft}{2})}{\frac{2\pi ft}{2}}$$

Srednja snaga P=0

$$E = A^2 \tau$$

Slučajni signali

 μ_x – srednja vrijednost slučajnog procesa

$$\mu_x(t) = \int_{-\infty}^{\infty} x f_x(x, t) dx$$

$$S_x$$
 – spektralna gustoća snage signala $S_x(f) = \int_{-\infty}^{\infty} R_x(\tau) e^{-j2\pi f \tau} d\tau \left[\frac{W}{Hz} \right]$

 $\mathbf{R}_{\mathbf{x}}$ - Autokorelacijska funkcija

$$R_{x}(\tau) = \int_{-\infty}^{\infty} S_{x}(f)e^{j2\pi f\tau}df$$

Srednja snaga slučajnog signala

$$P = R_x(0) = \int_{-\infty}^{\infty} S_x(f) df$$

Funkcija gustoće Gaussove razdiobe

$$f_x(x) = \frac{1}{\sigma_x \sqrt{2\pi}} e^{-(x-\mu_x)^2/(2\sigma_x^2)}$$

Funkcija gustoće vjerojatnosti razine signala

$$\int_{-\infty}^{\infty} f(x) dx = 1$$

Linearnost signala

$$ax_1(t) + bx_2(t) = ay_1(t) + by_2(t)$$

Vremenska nepromjenjivost signala

$$x(t-t_0) = y(t-t_0)$$

Impulsni odziv i prijenosna funkcija

h(t) - Impulsni odziv, x(t) - ulaz, y(t) - izlaz

* - konvolucija

$$y(t) = \int_{-\infty}^{\infty} x(\tau) h(t - \tau) d\tau = \int_{-\infty}^{\infty} h(\tau) x(t - \tau) d\tau$$

$$y(t) = x(t) * h(t) = h(t) * x(t)$$

H(f) – prijenosna funkcija

$$\begin{aligned} & H(f) = \int_{-\infty}^{\infty} h(t) e^{-j2\pi f t} dt \\ & h(f) = \int_{-\infty}^{\infty} H(f) e^{j2\pi f t} df \end{aligned}$$

$$h(f) = \int_{-\infty}^{\infty} H(f) e^{j2\pi i t} dt$$

$$Y(f) = X(f) H(f)$$

 $\mathbf{S}_{\mathbf{x}}$ – spektralna gustoća snage ulaznog signala

 S_{y}^{-} – spektralna gustoća snage izlaznog signala

$$S_{y}(f) = S_{x}(f) |H(f)^{2}|$$

A(f) - prigušenje kanala

A(f) = 1/|H(f)|

B - Širina prijenosnog pojasa kanala

$$\begin{split} & \text{B} = f_{gornja} - \ f_{donja} \\ & \text{Amplitudni odziv RC kruga} \end{split}$$

$$|H(f)| = \frac{1}{\sqrt{1 + (2\pi fRC)^2}}$$

 $f_g = B - granična frekvencija RC kruga$

je ona na kojoj je $|H(f)| = 1 / \sqrt{2}$

Uzorkovanje signala

Teorem uzorkovanja: |f|>B, vrijednosti uzete u $T_n=n/(2B)$

Rekonstrukcija u trenucima s razmakom 1/(2B) [s]

$$x_u(t) = \sum_{k=-\infty}^{\infty} x(nT_u)\delta(t-nT_u)$$

$$X_s(f) = \sum_{n=-\infty}^{\infty} x(nT_u) e^{j2\pi fT_u}$$

Kvantizacija

m – amplituda signala, m_{max} najveća

L – broj kvantizacijskih razina

Δ - korak kvantizacije

 $\Delta = 2m_{\text{max}}/L$

Funkcija gustoće vjerojatnosti razine kvantizacijskog šuma

$$f_Q(q) = \frac{1}{\Delta} za - \frac{\Delta}{2} < q \le \frac{\Delta}{2}$$
, 0 inače

 P_s – srednja snaga signala $P_s = \int_{-\infty}^{\infty} u^2 f(u) du$

$$P_s = \int_{-\infty}^{\infty} u^2 f(u) du$$

 P_{N} – srednja snaga šuma $P_{N} = \int_{-\infty}^{\infty} q^{2} f(q) dq$

$$P_N = \int_{-\infty}^{\infty} q^2 f(q) dq$$

r – broj bita za opis uzorka

 $L = 2^r$

Varijanca slučajne varijable

$$\sigma_{\rm Q}^2 = \frac{\Delta^2}{12} = \frac{1}{3} \, \text{m}_{\rm max}^2 \, 2^{-2r}$$

Omjer srednje snage signala i

Srednje snage kvantizacijskog šuma (S/N) =
$$\frac{s}{\sigma_Q^2} = \frac{3s}{m_{max}^2} 2^{-2r}$$

Omjer snaga u logaritamskom mjerilu

$$10\log_{10}(S/N) = 1,76 + 6.02 * r [dB]$$

Entropija u kontinuiranom vremenu

$$H(X) = -\int_{-\infty}^{\infty} f_x(x) \log f_x(x) dx$$
 - entropija ulaza/izlaza

$$H(X|Y) = -\int_{-\infty}^{\infty} \int_{-\infty}^{\infty} f(x, y) \log \frac{f(x, y)}{f(y)} dx dy - \text{ekvivokacija}$$

$$\begin{split} & \text{H}(\textbf{X}\,|\,\textbf{Y}) = -\int_{-\infty}^{\infty} \int_{-\infty}^{\infty} f\left(x,y\right) \log \frac{f(x,y)}{f(y)} \, dx \, dy - \text{ekvivokacija} \\ & \text{H}(\textbf{Y}\,|\,\textbf{X}) = -\int_{-\infty}^{\infty} \int_{-\infty}^{\infty} f\left(x,y\right) \log \frac{f(x,y)}{f(x)} \, dx \, dy - \text{entropija šuma} \end{split}$$

$$H(X,Y) = -\int_{-\infty}^{\infty} \int_{-\infty}^{\infty} f(x,y) \log f(x,y) dx dy - združena$$

entropija

I(X;Y) =
$$\int_{-\infty}^{\infty} \int_{-\infty}^{\infty} f(x, y) \log \frac{f(x, y)}{f(x)f(y)} dx dy$$
 - transinformacija

$$I(X;Y) = H(Y) - H(X|Y) = H(Y) - H(Y|X) = H(X) + H(Y) - H(X,Y)$$

Maksimalna entropija slučajne varijable

$$H(X) = \ln(\sigma_x \sqrt{2\pi e}) [\text{nat/simbol}]$$

C = max I(X;Y)

kapacitet kanala po simbolu

$$C = \frac{1}{2} \log_2 \left(1 + \frac{S}{N} \right) \left[\frac{\text{bit}}{\text{simbol}} \right]$$

AWGN kanal

$$C = B \log_2 \left(1 + \frac{S}{N}\right) [bit/s]$$

D - dinamika

$$C = 2BD$$

$$D = \frac{1}{2} \log_2 \left(1 + \frac{S}{N} \right) \left[\frac{\text{bit}}{\text{uzorak}} \right]$$

$$S_N(f) = \frac{N_0}{2}$$

$$D = \frac{1}{2}\log_2\left(1 + \frac{s}{N}\right)\left[\frac{\text{bit}}{\text{uzorak}}\right]$$

$$S_N(f) - \text{spektralna gustoća snage šuma}$$

$$S_N(f) = \frac{N_0}{2}$$

$$C = B\log_2\left(1 + \frac{s}{N_0 B}\right)[\text{bit/s}]$$

R_B - prijenosna brzina

$$R_B \le C$$
 je OK

 E_{B} — srednja enegrija po bitu signala

S – srednja snaga signala

$$S = \frac{E}{T}$$
, $S = E_B C$, $E_B = S/R$

$$\frac{c}{R} = \log_2(1 + \frac{E_B c}{N_0 R})$$

$$\frac{E_B}{N} = \frac{2^{C/B} - C/B}{C/B}$$

$$\frac{c}{B} = \log_2(1 + \frac{E_B c}{N_0 B})$$

$$\frac{E_B}{N_0} = \frac{2^{C/B} - 1}{C/B}$$

$$\lim_{B \to \infty} \frac{E_B}{N_0} = \log 2 = 0.693$$

$$\lim_{B \to \infty} C = \frac{S}{N_0} \log_2 e$$
 (Shanonova vrijednost)

Γ – dozvoljena vjerojatnost pogreške

$$\Gamma = \frac{2^{2C} - 1}{2^{2R} - 1} = \frac{(S / N)}{2^{2R} - 1}$$

$$R = \frac{1}{2} \log_2 \left(1 + \frac{S}{\Gamma N} \right) \text{ [bit/simbol]}$$

$$R_B = B \log_2 \left(1 + \frac{S}{\Gamma N} \right) \text{ [bit/s]}$$

$$R = \frac{1}{2} \frac{R_b}{R}$$

Autokorelacijska funkcija

$$R_x = E[x(t_1) x(t_2)] = E[x(t) x(t + \tau)]$$

Autokovarijanca

$$C_x = E[(x(t_1) - \mu_x(t_1)) (x(t_2) - \mu_x(t_2))]$$

= $R_x(t_1,t_2) - E[x(t_1)] E[x(t_2)]$

Proces stacionaran u širem smislu => μ_x je konstanta i R_x je isključivo funkcija razlike |t₂-t₁| odnosno τ

Kada slučajni signal x prolazi kroz sustav, očekivanje na izlazu $\mu_v = \mu_x * H(0)$, H je prijenosna f-ja Spektralna gustoća na izlazu: $S_v = S_x * |H(f)|^2$

Idealni niskopropusni filtar (Nyquistov), od frekvencija -fg do f_g, ima sljedeći impulsni odziv:

h (t)= 2
$$f_g \frac{\sin(2\pi f_g t)}{2\pi f_g t}$$